

کند و کاوی در باب اختلافات حامیان موسوی و کروبی نتیجه‌گرایی سیاسی در برابر وظیفه‌گرایی سیاسی

هومان دوراندیش

در شرایط کنونی، کنارگذاشتن احمدی نژاد از ریاست قوه مجریه و نتیجه این امر را پیشبرد مطالبات دموکراتیک در جامعه ایران می‌دانند.

د- حامیان کروبی، وظیفه اصلی خود را در شرایط کنونی، پافشاری بر مطالبات دموکراتیک و نتیجه این امر را عقب نشینی عقبه سیاسی - اجتماعی احمدی نژاد از مواضع سیاسی غیردموکراتیک خود در درازمدت می‌دانند.

بنابراین می‌توان گفت که حامیان مهندس موسوی،

انجام وظیفه خود را در گرو نتیجه‌گرایی در مقطع زمانی کنونی می‌دانند اما حامیان کروبی، دستیابی به نتیجه مطلوب خود را در گرو وظیفه‌گرایی در شرایط فعلی می‌دانند.

آنچه که مانع از پیوستن اصلاح طلبان به یکدیگر می‌شود، چهارمفروض کاملاً متفاوت است که در قالب دو گزاره زیر قابل‌تقریر است:

۱- قاطبه حامیان مهندس موسوی، کروبی را کاندیدایی از پیش بازنده در برابر احمدی نژاد می‌دانند اما حامیان کروبی، علی‌الغالب، چنین رای‌ی ندارند.

۲- بسیاری از حامیان کروبی، مهندس موسوی را کاندیدایی اصلاح طلب (و لاجرم دموکراسی خواه) نمی‌دانند اما حامیان مهندس موسوی، غالباً چنین رای‌ی ندارند.

اینکه در این میان مفروضات کدامیک از این دو گروه واجد صحت است، بحثی است که پرداختن به آن محتاج

مجال و مقالی دیگر است. نیز اینکه مقدمات و نتیجه استدلال‌های کدامیک از این دو گروه معقول‌تر و مقبول‌تر است، سئوالی است که پاسخ دادن به آن خارج از موضوع

یادداشت کنونی است. باید تا اواخر خرداد ماه سال جاری منتظر بمانیم تا بدانیم که داوری عموم مردم ایران در خصوص اختلافات اصلاح طلبان حامی مهندس موسوی و مهدی کروبی چیست. در باب ماهیت این داوری، می‌توان

سه گمانه زیر را مطرح کرد:

۱- اگر احمدی نژاد همچنان بر مسند قدرت باقیماند، بدیهی است که می‌توان گفت اکثریت مردم ایران با هیچ یک از اصلاح طلبان مذکور، موافقت نداشته‌اند.

۲- اگر مهدی کروبی به قدرت برسد، با توجه به اینکه شعارهای کروبی دموکراتیک‌تر از شعارهای میرحسین موسوی بوده است، پیروزی کروبی در انتخابات ریاست جمهوری را می‌توان قرینه‌ای بر هم رای‌ی عموم ایرانیان با حامیان وی دانست.

۳- اما اگر مهندس موسوی و یا محسن رضایی در انتخابات ریاست جمهوری پیروز شوند، باید گفت که اکثریت مردم ایران همانند اصلاح طلبان حامی میرحسین موسوی، مهمترین اولویت سیاست داخلی کشور در شرایط کنونی را برکناری احمدی نژاد از ریاست قوه مجریه می‌دانستند (البته با مفروض گرفتن این نکته که عموم ایرانیان عیار دموکراتیک شعارهای کروبی را بالاتر از عیار دموکراتیک شعارهای موسوی قلمداد کرده باشند).

با این همه باید افزود که داوری عموم مردم، در نفس الامر، دال بر صحت و سقم مفروضات و مقدمات و نتایج استدلال‌های اصلاح طلبان حامی کروبی یا موسوی نمی‌تواند بود و تنها بر تطابق نسبی علایق و اولویت‌های آنها با ترجیح و تصمیم سیاسی قاطبه ایرانیان دلالت دارد و بس.

۳- در نتیجه، حمایت از موسوی برای کنارگذاشتن احمدی نژاد از ریاست قوه مجریه، شرط عقلانیت سیاسی در شرایط کنونی جامعه ایران است.

از مجموع مقدمات مطرح شده از سوی حامیان ریاست جمهوری موسوی و نیز نتیجه به دست آمده از این مقدمات، می‌توان این حکم را صادر کرد که اصلاح طلبان حامی مهندس موسوی، رویکردی نتیجه‌گرایانه به انتخابات ریاست جمهوری دارند.

اما اصلاح طلبان حامی مهدی کروبی، چگونه حمایت خود را از کروبی توجیه می‌کنند؟ اگر انگیزه‌های شخصی و حب و بغض‌های حامیان کروبی را کنار بگذاریم (که با توجه به هدف این یادداشت باید نیز چنین کنیم)، اصلاح طلبان حامی کروبی معتقدند:

۱- هدف اصلی آنها در این دوره از انتخابات ریاست جمهوری، تصریح و پیشبرد مطالبات دموکراتیک در جامعه ایران است.

۲- کروبی در مقایسه با موسوی، پتانسیل بیشتری برای محقق ساختن مطالبات دموکراتیک جامعه ایران دارد.

۳- در نتیجه، حمایت از کروبی برای تصریح و تحقق مطالبات دموکراتیک مردم ایران، شرط دموکراسی خواهی در شرایط کنونی جامعه ایران است.

از مجموع مقدمات مطرح شده از سوی حامیان ریاست جمهوری مهدی کروبی و نیز نتیجه به دست آمده از این مقدمات، می‌توان این حکم را صادر کرد که اصلاح طلبان حامی کروبی، رویکردی وظیفه‌گرایانه به انتخابات ریاست جمهوری دارند. به عبارت دیگر آنها بیش از آنکه به نتیجه انتخابات بیاورند، به ماهیت دموکراسی خواهانه کنش سیاسی خود می‌اندیشند و تأکید بر مطالبات دموکراتیک را وظیفه سیاسی خود در شرایط کنونی جامعه ایران می‌دانند.

بر مبنای آنچه که تا کنون گفته شد، می‌توان به نتایج زیر دست یافت:

الف - اصلاح طلبان حامی مهندس موسوی، با تأکید بر ضرورت برکناری عاجل محمود احمدی نژاد از صدر قوه مجریه، به نتیجه کوتاه مدت و آنی موضع‌گیری سیاسی خود، کاملاً عنایت داشته و آن را بسیار با اهمیت می‌دانند.

ب- اصلاح طلبان حامی کروبی، با اولویت دادن به طرح مطالبات دموکراتیک (به جای برکناری احمدی نژاد از طریق حمایت از کاندیدایی که نسبت وی با پروژه اصلاحات دموکراتیک به درستی معلوم نیست)، نتیجه کوتاه مدت و آنی موضع‌گیری سیاسی خود را چندان حیاتی و بااهمیت نمی‌دانند.

ج- حامیان مهندس موسوی، وظیفه اصلی خود را

اصلاح طلبان در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری، همانند دوره پیش، از دستیابی به اجماع ناتوان ماندند و با دو کاندیدا وارد عرصه مبارزه با رقیب دست راستی خود شدند. بدیهی است که عدم اجماع اصلاح طلبان دلایل فراوانی داشته است. اما در میان دلایل متعدد ارائه شده از سوی اصلاح طلبان حامی کروبی و موسوی، دو دلیل (و به عبارت بهتر، دو استدلال) اساسی وجود دارد که در این یادداشت می‌کوشیم هر یک از آنها را بررسی کنیم.

پس از اعلام کاندیداتوری مهندس موسوی و کناره‌گیری خاتمی از عرصه انتخابات، حامیان خاتمی در برابر دو گزینه حمایت از کروبی یا موسوی قرار گرفتند. آنها علی‌رغم دلخوری اولیه از حضور ناپهنگام موسوی در انتخابات، سرانجام به حمایت از او رضایت دادند و تقریباً به تمامی، در صف حامیان موسوی قرار گرفتند. این نکته بر تمامی ناظران سیاسی روشن است که حمایت تشکل‌های سیاسی همچون حزب مشارکت و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی از ریاست جمهوری مهندس موسوی، تا حد زیادی به اختلافات سران این دو تشکل سیاسی با مهدی کروبی بازمی‌گردد؛ اختلافاتی که خود محصول دوران ریاست

کروبی بر مجلس ششم و نیز نحوه عملکرد کروبی به عنوان دبیر کل مجمع روحانیون مبارز در انتخابات مجلس هفتم می‌باشند. همچنین اختلاف پدیدآمده میان کروبی و سایر سران مجمع روحانیون مبارز در جریان انتخابات ریاست جمهوری سال ۸۴، یکی از دلایل اصلی ترجیح موسوی بر کروبی در انتخابات ریاست جمهوری سال جاری بوده است. بدیهی است که جدایی کروبی از مجمع روحانیون

در سال ۸۴، حادثه‌ای نیست که سران مجمع روحانیون به راحتی بتوانند آن را فراموش کنند. اما بدیهی است که اصلاح طلبان حامی موسوی، چرایی حمایت خود از نخست وزیر امام در انتخابات ریاست جمهوری را محصول دلایل

و یا انگیزه‌های مذکور نمی‌دانند. ما نیز در این یادداشت در مقام نیت خوانی یا گمانه زنی در باب انگیزه‌های تصریح شده نیروهای سیاسی حامی مهندس موسوی در این دوره از انتخابات ریاست جمهوری نیستیم. هم از این رو، دلیل اصلی ارائه شده از سوی آنها را دلیل واقعی حمایتشان از میرحسین موسوی قلمداد می‌کنیم و روایی و ناروایی یا درستی و نادرستی آن را به بحث و فحص می‌گذاریم.

اصلاح طلبان حامی مهندس موسوی معتقدند:

۱- هدف اصلی جبهه اصلاحات در این دوره از انتخابات ریاست جمهوری، کنارگذاشتن احمدی نژاد از سربر قدرت است.

۲- مهندس موسوی در مقایسه با کروبی، پتانسیل بیشتری برای پیروزی بر احمدی نژاد دارد.